

Henryk Babis, Rafał Lipnicki

Książki elektroniczne jako źródło wiedzy w społeczeństwie informacyjnym

Ekonomiczne Problemy Usług nr 57, 15-23

2010

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

HENRYK BABIS

Uniwersytet Szczeciński
henryk.babis@wzieu.pl

RAFAŁ LIPNICKI

Absolwent Uniwersytetu Szczecińskiego
rafal@marketing21.pl

KSIĄŻKI ELEKTRONICZNE JAKO ŹRÓDŁO WIEDZY W SPOŁECZEŃSTWIE INFORMACYJNYM¹

Wprowadzenie

Elektronika znajduje coraz większe zastosowanie w życiu człowieka. Ostatnie lata to czas wdrażania osiągnięć elektroniki do wydawania i przechowywania książek oraz innych form publikacji drukowanych. Na rynku znacznie spopularyzowały się urządzenia do czytania. Coraz szersza jest także oferta e-booków (książek elektronicznych, e-książek). Zaczynają one współistnieć z książkami w wersji papierowej. Pojawienie się książki elektronicznej nie oznacza zastąpienia czy wyeliminowania książki tradycyjnej (papierowej). E-książki pozwalają na alternatywny wybór czytania zwolennikom technologii informatycznych, komputerów czy Internetu. E-książki to prosty i szybki sposób na dotarcie do nich większej liczbie czytelników. Jednocześnie mają one zalety, których brakuje tradycyjnym książkom papierowym.

W Polsce powstają wydawnictwa specjalizujące się w wydawaniu książek elektronicznych. Najbardziej znanymi są ZłoteMysli.pl czy DobryEbook.pl.

¹ Niniejsza publikacja powstała w oparciu o pracę magisterską R. Lipnickiego pt. *Książka elektroniczna jako nowoczesny nośnik informacji* napisaną pod kierunkiem H. Babisa w 2009 roku.

1. Istota książek elektronicznych

Pojęcie książki elektronicznej, często nazywanej e-książką bądź z angielskiego e-bookiem², jest definiowane w literaturze bardzo różnie. Słownik języka angielskiego wydawnictwa Merriam-Webster definiuje e-booka w sposób bardzo uproszczony – jako książkę stworzoną w formacie cyfrowym lub przetworzoną do tego formatu w celu wyświetlenia na ekranie komputera lub urządzenia podręcznego.

E-book jest czasem utożsamiany z urządzeniem elektronicznym służącym do odczytu książek w formacie cyfrowym. Związek Wydawców Amerykańskich (AAP)³ definiuje e-booka następująco: „dzieło literackie w formie obiektu cyfrowego składające się z co najmniej jednego unikalnego identyfikatora, metadanych i zwartej treści przeznaczonej do elektronicznej publikacji i elektronicznego dostępu”⁴. Międzynarodowa organizacja standaryzacji przemysłu wydawnictw cyfrowych IDPF⁵ uzupełnia powyższą definicję o zapis mówiący, że wspomnianym dziełem mogą być multimedia zawierające w sobie tekst, cyfrowe obrazy, animacje, ścieżki dźwiękowe, również przy wykorzystaniu technologii hipertekstowej⁶.

Tekst w formie elektronicznej musi spełnić dwa warunki, by stać się książką elektroniczną: przypominać formą tradycyjną książkę, np. poprzez spis treści, oraz mieć możliwość cyfrowego zapisu, a co za tym idzie np. funkcję wyszukiwania tekstu⁷. O ile warunek możliwości cyfrowego zapisu nie budzi wątpliwości, o tyle warunek przypomnienia formą tradycyjnej książki już tak.

IDPF postuluje, by całość tekstów zapisanych w formie elektronicznej, zatem książki, czasopisma, pojedyncze artykuły i jakikolwiek tekst, nazywać e-publicacjami (ang. e-publications). Natomiast podgrupami e-publicacji miałyby być e-książki, czyli wydawnictwa nieciągłe, oraz e-czasopisma (ang. e-journals), czyli wydawnictwa ciągłe, ukazujące się w stałych terminach⁸.

W literaturze wyróżnia się, oprócz wcześniej wspomnianych terminów, także e-tekst (ang. e-text), czyli publikacje elektroniczne nieformatowane (zwykły tekst,

² Także: ebook, eBook, electronic book.

³ The Association of American Publishers.

⁴ J. Dowdy, S. Parente, V. Vesper, *Ebooks in the Academic Library*, materiały konferencyjne, 6th Annual Mid-South Instructional Technology Conference, Murfreesboro 8-10 kwietnia 2001, s. 2.

⁵ The International Digital Publishing Forum.

⁶ R. Bolick, *Publishers' Requirements for Digital Rights Management*, materiały konferencyjne Workshop on Digital Rights Management for the Web, Sophia-Antipolis, 22-23 stycznia 2001, <http://www.w3.org/2000/12/drm-ws/pp/macgrawhill-bolick.html>

⁷ <http://de.wikipedia.org/wiki/E-Book>

⁸ *A Framework for the Epublishing Ecology*, Open eBook Forum, 2000, <http://www.openebook.org>

format txt) w odróżnieniu od tych, które posiadają własne formatowanie – zróżnicowaną czcionkę, układ strony itd.

Za jeszcze inny rodzaj książek elektronicznych mogą zostać uznane książki czytane, nazywane też audioksiążkami lub z angielskiego audiobookami.

Reasumując rozważania o istocie książki elektronicznej, należy przyjąć postulat IDPF mówiący o tym, że należy wyodrębnić pojęcie e-publikacji, w stosunku do którego e-książki znajdują się hierarchicznie niżej. Jednocześnie dla zachowania przejrzystości pojęcia należałoby rozszerzyć definicję e-booka AAP o zapis dotyczący 49-stronicowej objętości publikacji pochodzący z definicji książki wg UNESCO. Umożliwi to wyodrębnienie kolejnego pojęcia – e-broszury – publikacji elektronicznej o objętości od 5 do 48 stron.

2. Historia powstania książki elektronicznej

Jedenaście lat przed pojawieniem się komputera GRiD – w 1971 r. – ukazała się pierwsza publikacja elektroniczna w formie e-tekstu, którą stworzył Michael Hart, przepisując treść Deklaracji Niepodległości Stanów Zjednoczonych i upubliczniając ją w sieci laboratorium komputerowego Uniwersytetu w Illinois⁹. Rok 1971 uznaje się także za rok powstania Projektu Gutenberg, który od początku swojej działalności zrzeszał osoby chcące upubliczniać w sieci darmowe e-książki poprzez wspólne przepisywanie tych, których majątkowe prawa autorskie już wygasły. W ciągu 36 lat swojej działalności Projekt Gutenberg przyczynił się do przetworzenia na format elektroniczny ponad 20 000 tytułów w różnych językach¹⁰.

W 1988 zostaje wydana „Mona Liza Turbo” W. Gibsona, pierwsza powieść, którą można było kupić w formacie elektronicznym na dyskietce. Książka była rozprowadzana równolegle w formie drukowanej¹¹. W tym samym roku pojawia się po raz pierwszy wyraz „e-book” w słowniku wydawnictwa Merriam-Webster¹².

Do rzeczywistego rozwoju e-książek nie przyczynili się producenci sprzętu czy oprogramowania służącego do wyświetlania elektronicznych treści na komputerze, ale najbardziej znany na świecie autor horrorów. Stephen King upowszechnił w publicznej świadomości istnienie e-książek¹³ przez to, że w marcu 2000 r. wydał poprzez wydawnictwo Simon & Schuster 66-stronicową powieść „Ride the Bullet”. Była ona dostępna wyłącznie w Internecie w cenie 2,50 dol. W ciągu pierwszych 24 godzin aż 400 000 osób pobrało tę publikację. W sierpniu tego samego roku o Kin-

⁹ <http://promo.net/pg/history.html>

¹⁰ <http://www.gutenberg.org>

¹¹ T. Gilow, *eBooks*, materiały konferencyjne Digitale Bibliotheken, Karlsruhe 2003, s. 4, http://www.ipd.uka.de/~oossem/DB0203/ausarbeitung/thomas_gilow.pdf

¹² <http://www.merriam-webster.com/dictionary/e-book>

¹³ P. Wimmer, *Elektroniczny New Age*, http://www.idg.pl/artykuly/34531_0.html

gu ponownie zrobiło się głośno za sprawą „The Plant” – powieści w odcinkach, którą upublicznił na własnych stronach bez udziału wydawnictwa. Możliwość pobrania odcinka nie zależała od wcześniejszego uiszczenia opłaty – King liczył jednak na to, że co najmniej 75% użytkowników zapłaci dobrowolnie 1 dol. za odcinek¹⁴. Ukazało się kilka rozdziałów, aż wreszcie odsetek płacących spadł poniżej 75%¹⁵.

Wykorzystując doświadczenia zachodniego wydawnictwa, podobną akcję zorganizowało polskie wydawnictwo Świat Książki, udostępniając pełną treść książki „Dom dzienny, dom nocny” Olgi Tokarczuk. Książkę można było pobierać we wrześniu i październiku 2000 r. za darmo¹⁶, a więc akcja miała charakter jedynie promocyjny i związany z badaniem potencjalnego rynku. W ciągu pierwszych dwóch tygodni książkę pobrało 10 000 internautów.

Również na wzór Kinga powieść w odcinkach wydała Krystyna Kofta. Pierwszy odcinek „Krótkiej historii Iwony Tramp” udostępniony został w połowie października 2000 r.¹⁷. Wszystkie części można było ściągnąć za darmo i co więcej, internauci mogli wpływać na losy bohaterki, komentując każdy kolejny odcinek¹⁸. Książka w wersji tradycyjnej została wydana w 2001 r.

3. Zastosowania książki elektronicznej

Za J. J. Esposito można wyróżnić pięć aspektów-zastosowań książek elektronicznych:

1. książka elektroniczna jako portal,
2. książka elektroniczna jako tekst samoreferujący,
3. książka elektroniczna jako platforma,
4. książka elektroniczna jako komponent urządzenia,
5. książka elektroniczna jako węzeł sieciowy.

Wykorzystanie jednego z powyższych zastosowań nie wyklucza możliwości wykorzystania innego, co oznacza też, że zastosowania te mogą się wzajemnie zązębiać. Niektóre z nich są obecnie bardziej rozwinięte niż inne¹⁹.

Książka elektroniczna jako portal jest obecnie rozwiązaniem najpopularniejszym, co wynika z prostoty tego rozwiązania. Rozbudowany tekst staje się wyspecjalizowanym portalem, który odsyła do innych, konkretnych źródeł informacji

¹⁴ D. Einstein, *The Story of E-Books*, <http://www.forbes.com/2000/08/31/feat2.html>

¹⁵ P. Wimmer, op.cit.

¹⁶ J. Kowalska, *Dzienny, nocny, elektroniczny*, „Gazeta Wyborcza”, 2000, nr 200.

¹⁷ <http://www.biznesnet.pl/druk/231>

¹⁸ P. Witek, *Pisarze kontra piraci*, „Przegląd”, 2004, nr 2.

¹⁹ J.J. Esposito, *The processed book*, w: *First Monday*, marzec 2003, http://firstmonday.org/issues/issue8_3/esposito/index.html

w sposób natychmiastowy. Najprostszym przykładem portalu jest tekst ze zintegrowanym słownikiem. Każdy wyraz w tekście jest połączony z odpowiadającą mu definicją (synonimem, tłumaczeniem, etymologią itd.) ze słownika, przy czym dostęp do słownika jest natychmiastowy.

Za pośrednictwem hiperlinków tekst podstawowy może odsyłać do innych źródeł, np. stron internetowych poszerzających opisywany temat, dodatkowych objaśnień, komentarzy autora, czytelników lub nauczyciela. Odsyłacze do dodatkowych treści poszerzają doznania czytelnicze użytkownika e-książki, ale także umożliwiają uzyskanie dostępu do specjalistycznych baz danych i usług, np. pozyskanie takich informacji, jak dostępność cytowanego tytułu w najbliższej bibliotece lub w księgarni (także internetowej). Dzięki temu e-książka przestaje służyć wyłącznie do czytania. Staje się interaktywnym medium – portalem umożliwiającym dostęp do dodatkowych treści z zewnątrz.

Książka elektroniczna jako tekst samoreferujący (ang. self-referencing text) to książka, która jest „czytana” przez samą siebie. Tekst samoreferujący to tekst przetwarzany na publikację o charakterze encyklopedycznym (ang. reference book). Umożliwia on tworzenie, w zależności od potrzeb użytkownika, różnych rodzajów indeksów. Tekst samoreferujący pozwala także na tworzenie list obrazujących częstotliwość wykorzystania wyrazów, co umożliwia wykrywanie wzorców ich występowania lub może pomóc w nauce języków. Tekst samoreferujący może wykonać część pracy za użytkownika, np. poprzez zidentyfikowanie skomplikowanych metafor lub aluzji w tekstach beletrystycznych lub np. w przypadku tekstów obcojęzycznych stworzyć tłumaczenie maszynowe na podstawie wbudowanego słownika. Tekst samoreferujący zmienia sposób czytania książki z tradycyjnego linearnego na bardziej fragmentaryczny, którego celem jest jak najszybsze uzyskanie niezbędnych informacji i ich pogłębiona analiza wraz z automatycznie wygenerowanymi komentarzami²⁰.

Książka elektroniczna jako platforma to rozwiązanie podobne do wcześniej wspomnianego portalu. Jako portal e-książka odsyła do innych źródeł, jako platforma – zachęca, by to do niej odsyłać. Podobieństwo między portalem i platformą wiąże się z występowaniem dodatkowych treści, takich jak komentarze. W przypadku portalu jest to komentarz formalny, tj. przewidziany przez autora lub wydawcę. W przypadku platformy mogą być to komentarze ucznia, w tym podkreślenia i inne notatki, a także objaśnienia sporządzone przez nauczyciela w trakcie zajęć (wykonane na kopii ucznia za pośrednictwem sieci).

Książka elektroniczna jako komponent urządzenia to książka przeznaczona do tego, by przeczytał ją komputer (lub inne urządzenie elektroniczne). Instrukcje

²⁰ Program komputerowy Copernic Summarizer umożliwia automatyczne generowanie streszczeń wprowadzonych dokumentów (w tym książek) za pomocą zaawansowanych algorytmów statystycznych i lingwistycznych: <http://www.copernic.com/en/products/summarizer/index.html>

przekazywane komputerowi, np. kod źródłowy programu, są w takim samym stopniu książką jak instrukcja obsługi urządzenia dla człowieka. Innym aspektem książki jako komponentu urządzenia jest wykorzystanie elektronicznego rozpoznawania mowy wykorzystywanego np. przez infolinie bankowe (sprawdzanie salda, identyfikacja głosowa) lub programy komputerowe, które umożliwiają sterowanie innymi aplikacjami głosem²¹. Technologia ta polega na stworzeniu bazy dźwięków, które odpowiadają odpowiednim fonemom, literom, a także wyrazom, co oznacza, że taka baza jest słownikiem, a słownik – e-książką, z której korzysta program.

Książka elektroniczna, jako analizowany, komentowany i dystrybuowany element, który odwołuje się do innych książek, a także do którego nawiązują inne książki, należy do sieci połączeń – jest jednym z jej węzłów. Połączenia te mogą mieć charakter złożony i wielokrotny, tj. jedno z połączeń może jednocześnie współtworzyć książkę jako portal i platformę, a z innego może wynikać książka jako komponent urządzenia. Sieć takich powiązań tworzy mapę, a taka mapa może zostać nazwana książką lub metadokumentem (tj. dokumentem o dokumencie). Wspomnianą sieć tworzą także inne elementy związane np. z dystrybucją książek, np. katalogi biblioteczne, tytuły o zbliżonej tematyce, komentarze, recenzje i rekomendacje. Sieciowość książki elektronicznej zwiększa w znacznym stopniu jej wartość (co wynika z bycia również portalem), a także ogranicza proceder nieuprawnionego ich kopiowania. Książka oderwana od swojej sieci traci wszystkie swoje powiązania, a więc dodatkowe treści, które obudowują tekst pierwotny.

To właśnie poszerzone i dodatkowe treści są tym, co kreuje przewagę konkurencyjną książek elektronicznych. Widać to szczególnie na przykładzie internetowych dystrybutorów czasopism naukowych, np. Wiley Interscience, Reed Elsevier czy SpringerLink, które umożliwiają płatny dostęp do treści, które niejednokrotnie dostępne są za darmo na stronach uczelni. Jednakże dodatkową usługą jest powiązanie zamieszczanych tam artykułów w sieć powiązań, co tworzy dodatkową wartość.

4. Korzyści z publikowania i użytkowania książek elektronicznych

Fizyczny charakter książek drukowanych utrudnia dostęp do nich. Dostęp do całej biblioteki e-książek możliwy jest gdziekolwiek nie znajdowałby się użytkownik. Możliwość pozyskania publikacji w formie cyfrowej przez Internet przyspiesza wymianę informacji między ludźmi, co jest bardzo korzystne przede wszystkim z punktu widzenia ośrodków naukowych. Natychmiastowy dostęp do e-książek, np. z e-księgarni i e-bibliotek, to przede wszystkim oszczędność czasu. By przeczytać

²¹ Takim programem jest np. Dragon Naturally Speaking firmy Nuance.

najnowszy tytuł, czytelnik nie musi udawać się do księgarni lub biblioteki, nie jest też ograniczony godzinami ich otwarcia, bowiem ma do nich dostęp całodobowy.

Duża liczba odsyłaczy do treści uzupełniających tekst podstawowy wzbogaca odbiór e-książki. W przeciwieństwie do książki tradycyjnej e-książka może zawierać dodatkowe materiały multimedialne, takie jak zdjęcia wysokiej rozdzielczości, trójwymiarowe modele, filmy, treści dźwiękowe. Jednakże brak jednego powszechnego i uniwersalnego formatu²² uniemożliwia tworzenie tego typu e-książek na większą skalę. Ponadto technologia e-papieru, w stronę której rynek książek elektronicznych podąża, uniemożliwia odtwarzanie treści innych niż czarno-biały tekst i statyczne czarno-białe obrazy.

Sporządzanie długich komentarzy i notatek jest możliwe wyłącznie podczas pracy z e-książką, w której marginesy, w przeciwieństwie do książki tradycyjnej, nie są praktycznie niczym ograniczone. Zwraca się uwagę na fakt, że sporządzanie własnych komentarzy i notatek sprawia, że odbiór e-książki jest pełniejszy i bardziej efektywny, jeśli chodzi o jej przyswajanie²³.

Niskie koszty wyprodukowania e-książki sprawiają, że autorzy mogą samodzielnie publikować książki bez wsparcia finansowego wydawcy (ang. self-publishing). Ominięcie tradycyjnego wydawcy w procesie wydawniczym może prowadzić do większej różnorodności publikacji i powstawania utworów bardzo niszowych, które nie odniosłyby komercyjnego sukcesu na rynku tradycyjnym. Samodzielne wydanie e-książki to także większy średni zysk jednostkowy dla autora, który nie musi się już dzielić zyskiem z wydawcą²⁴.

Ominięcie wydawcy to także możliwość obniżenia cen, a także skrócenie cyklu wydawniczego do minimum, tj. gdy pisanie książki zostało ukończone, może ona być w tym samym dniu zaoferowana w sprzedaży. Dlatego też jedną z najważniejszych korzyści książek elektronicznych jest ich aktualność. Autor ma możliwość ciągłej aktualizacji dzieła. Do książki naukowej mogą być nanoszone poprawki oraz dodawane wyniki nowych badań, a wszystko bez konieczności drukowania i dystrybuowania nowej wersji publikacji. Eliminuje to tym samym problem przestarzałych danych i wydań²⁵ – e-książki zawsze są aktualne.

Skrócenie cyklu wydawniczego do napisania książki i zaoferowania jej na rynku może prowadzić do zmniejszenia jakości takiej publikacji, która nie została zatwierdzona, sprawdzona lub skorygowana przez wydawcę. Rynekowi może zatem grozić zalanie dużą ilością niesprawdzonych, nieprawdziwych, wprowadzających

²² International Digital Publishing Forum promuje swój „uniwersalny” format EPUB, na razie bez większych sukcesów: <http://www.openebook.org/>

²³ G. Golovchinsky, *Reading in the Office*, materiały konferencyjne *BooksOnline'08: Setting the Roadmap for Research Advances in Large Digital Book Repositories*, op.cit.

²⁴ M.H. Goldhaber, *The Season of the Electronic Book*, <http://www.heise.de/tp/r4/artikel-/2/2573/1.html>

²⁵ *Ibidem*.

w błąd lub co najmniej stylistycznie niepoprawnie napisanych utworów. C. Clarke podsumował to, mówiąc: „Wspaniałe jest to, że Internet daje każdemu możliwość wydania [własnej książki], a niepokojące jest to, że każdy taką książkę może wydać”²⁶.

Wirtualny charakter e-książek ogranicza ryzyko wydawcy związane z wydaniem nowej publikacji.

Elektroniczny charakter e-książek umożliwia użytkownikowi przeszukiwanie ich treści wg słów kluczowych, co pozwala na łatwiejsze wyszukiwanie pozycji, którymi jest zainteresowany czytelnik.

Książki elektroniczne są przyjaźniejsze środowisku i dzięki temu ich popularność może w przyszłości znacznie wzrosnąć.

Podsumowanie

Funkcję nośnika informacji przejmują stopniowo książki elektroniczne. Trudno obecnie przewidzieć, kiedy nastąpi upowszechnienie książek elektronicznych. Ograniczenia związane z możliwościami technologicznymi czytelników dedykowanych są stopniowo pokonywane. W ciągu najbliższego roku lub 2 lat należy spodziewać się wprowadzenia kolorowego i elastycznego e-papieru oraz dalszych udoskonaleń, które upodobnią w zakresie udogodnień w jeszcze większym stopniu czytelnik książek elektronicznych do książki tradycyjnej.

Literatura

1. *A Framework for the Epublishing Ecology*, Open eBook Forum, 2000, <http://www.openebook.org>
2. Bolick R., *Publishers' Requirements for Digital Rights Management*, materiały konferencyjne *Workshop on Digital Rights Management for the Web*, Sophia-Antipolis, 22-23 stycznia 2001, <http://www.w3.org/2000/12/drm-ws/pp/macgrawhill-bolick.html>
3. Dowdy J., Parente S., Vesper V., *Ebooks in the Academic Library*, materiały konferencyjne, 6th Annual Mid-South Instructional Technology Conference, Murfreesboro 8-10 kwietnia 2001.
4. Einstein D., *The Story of E-Books*, <http://www.forbes.com/2000/08/31/feat2.html>
5. Esposito J.J., *The processed book*, [w:] *First Monday*, marzec 2003, http://firstmonday.org/issues/issue8_3/esposito/index.html

²⁶ J. Ziegler, *The Relationship Between Capacity for Change and Customer Satisfaction in POD-eBook Self-Publishing*, Walden University, Minneapolis 2007, s. 25.

6. Gilow T., *eBooks*, materiały konferencyjne *Digitale Bibliotheken*, Karlsruhe 2003, http://www.ipd.uka.de/~oossem/DB0203/ausarbeitung/thomas_gilow.pdf
7. Goldhaber M.H., *The Season of the Electronic Book*, <http://www.heise.de/tp/r4/artikel/2/2573/1.html>
8. Golovchinsky G., *Reading in the Office*, materiały konferencyjne *BooksOnline'08: Setting the Roadmap for Research Advances in Large Digital Book Repositories*, Napa Valley, 26-30 października 2008.
9. <http://de.wikipedia.org/wiki/E-Book>
10. <http://promo.net/pg/history.html>
11. <http://www.gutenberg.org>
12. <http://www.merriam-webster.com/dictionary/e-book>
13. http://www.idg.pl/artykuly/34531_0.html
14. <http://www.biznesnet.pl/druk/231>
15. Kowalska J., *Dzienny, nocny, elektroniczny*, „Gazeta Wyborcza”, 2000, nr 200.
16. Witek R., *Pisarze kontra piraci*, „Przełęcz”, 2004, nr 2.
17. Ziegler Z., *The Relationship Between Capacity for Change and Customer Satisfaction in POD-eBook Self-Publishing*, Walden University, Minneapolis 2007.

EBOOKS: A SOURCE OF KNOWLEDGE IN THE INFORMATION SOCIETY

Summary

The issues addressed in the article are topical in the age of information society and dramatic increase of value and quantity of available information. The presented subject matter is of great importance for developed countries where access to knowledge in the shortest time possible determines their high competitiveness. The article attempts to point out the benefits of ebooks and usefulness of further development of ebook publishing companies.

Translated by Rafał Lipnicki